

Najveća zadužbina u našoj zemlji, trgovca Nikole Spasića ponovo staje na noge

Imovina srpskog Rokfelera ponovo u rukama naroda?

Sa zgrade u Ulici kneza Mihaila 33 pre nekoliko dana skinute su skele, a Beograđani kojima je pogled slučajno zalutao iznad izloga „Ripleja“ i „Levisa“ mogli su da vide velika bakarnozlatna slova kojima je ispisano - Zadužbina Nikole Spasića. Prateći „Spasićev trag“ prema Kalemegdanu, preko nje-govog neumivenog poprsja na fasadi zgrade 37, iznad galerije ULUS-

37 i 47, ili prevedeno - ekskluzivnih sedam hiljada metara kvadratnih stambenog prostora i dve hiljade poslovnog prostora, kao i crkvu Svetog Trifuna na Topčideru - govori za „Blic“ Vojin Đekić, član Upravnog odbora Zadužbine i njen pravni zastupnik.

Pošto nije imao dece, a na nagovor svoje žene Nastasije - Nake, Nikola Spasić je testamentom

Starom sajmištu. O trošku Zadužbine u Srbiji su podizane ogleadne vočke, a stručnjaci koji su putovali u Francusku, Norvešku, Dansku donosili su novu tehnologiju u proizvodnji sireva, platna, i držali predavanja po celoj zemlji - kaže Đekić, i dodaje da su rat i bombardovanja „mimoišli“ svu zadužbinsku imovinu, ali da su onda došli zakoni koji su bili „alergični“ na bogataše i zadužbinare. Talasom nacionalizacije 1954. godine Zadužbini Nikole Spasića oduzete sve zgrade i ostavljen samo jedan stan u Knez Mihailovoj 47.

- Formalno ona nikada nije bila izbrisana iz registra, ali je želje osnivača nakada najmoćnija Zadužbina ispunjavala u simboličnoj meri - kaže Đekić, pored koga se u odboru još nalaze Zivorad Gajić, profesor na Poljoprivrednom fakultetu, i predsednik Upravnog odbora, dr Svetlana Kovačević, iz Gradske bolnice, Dragan Vasić iz Zavoda za izdavanje udžbenika i Miodrag

Knežević sa Šumarskog fakulteta. Bolje dane za Zadužbinu nagovestilo je Ministarstvo kulture, donevši 1996. godine Zakon o zadužbinama, kojim je vratilo Zadužbini njenu imovinu, ali samo na upravljanje i raspolaganje.

Prema Đekićevim rečima, ovo je nedorečena pravna situacija, jer Upravni odbor Zadužbine nije dobio i prihode od kirija stanara i poslovnog prostora. Sve dok se

novim amandmanom, koji već duže vreme čeka na skupštinsko usvajanje, ne reši ova situacija svi sadašnji stanari će ignorisati prvobitnu odluku Ministarstva kulture. Problem se javlja i po pitanju svojine, ali Đekić tvrdi da niko ko je sada u zgradama Zadužbine nije i ne može da bude vlasnik.

- Kad god se pojavi neko iz Zadužbine svi se ponašaju kao da će neko oko da im vadi. Gradsko-stambeno ne želi da ustupi Zadužbini kiriju od stanara, Ministarstvo finansija još uvek „ne zna“ za odluku Ministarstva i izdaje rešenja za adaptacije poslovnog

Novi počeci Zadužbine

Upravni odbor Zadužbine povremeno je dodeljivao nagrade najboljim studentima medicine i poljoprivrede. Prošle godine Zadužbina je zajedno sa Opštinom Vlasotince selektovala kvalitetnu vrstu šljive i orah sa tankom korom i bogatim plodom i priložili smo 15 hiljada dinara crkvi na Topčideru. Nedavno su se javljali ljudi iz Krupnja da bi nas obavestili da je u jedna sva-jcarska humanitarna organizacija ponudila veću novčanu pomoć za obnovu bolnice.

FOTO: V. MARKOVIĆ

Renovirana zgrada u-Knez Mihailovoj

a, stiže se do zgrade na broju 47 gde nedavno okačena tabla sa natpisom „Upravni odbor Zadužbine“, ukazuje na cilj.

- Nikola Spasić, Beograđanin, trgovac je sa početka veka čije je bogatstvo, prema nekim izvorima, bilo ravno Rokfelerovom. Od siromašnog opančara Spasić je, prema američkoj formuli, do četrdesete godine svog života podigao zgrade na adresi Kneza Mihaila 19, 33,

celokupnu imovinu i prihode zaveštao srpskom narodu. Spasić je umro 1916. godine, a 1920. ukazom kralja Aleksandra I počela je i zvanično sa radom Zadužbina Nikole Spasića, upisana u registar pod brojem 1.

- Do 1936. godine, ispunjavajući Spasićevu želju, Upravni odbor Zadužbine podigao je Gradsku bolnicu u Beogradu, Kumanovu i Krupnju, Dom za stare i iznemogle u Knjaževcu, izložbeni paviljon na

prostora, beskućnici se useljavaju na tavan, dok je Opština Stari grad pre 6 meseci podnela i tužbu radi poništavanja ove odluke. Firma „Jugoelektro“, koja ima kancelarije u broju 33, preko svog advokata tvrdi da je taj prostor njeno vlasništvo - nabraja probleme Đekić, ipak dodajući optimistički da će Zadužbina nakon 50 godina sigurno doći do onog što joj odavno pripada.

T. KOVAČEVIĆ